

Asia: VN/8233/2021

Kansallinen kemikaaliohjelma

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti kansallisesta kemikaaliohjelmasta.

Kaupan liitto ja Teknisen Kaupan Liitto kiittävät ympäristöministeriötä saamistaan lausuntopyynnöistä ja lausuvat kemikaaliohjelmaluonnoksen luvuista 1, 2, 3 ja 5 kussakin alakohdassa yhdessä kohteliaimmin seuraavaa:

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto

Kansallisen kemikaaliohjelman uudistaminen osuu hyvään hetkeen, kun myös EU:n kemikaalistrategian sisältö ja painopisteet on päätetty ja toimenpiteiden toteuttaminen aloitettu. Kemikaalikysymykset on tunnistettu molemmissa oleelliseksi osaksi EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa ja kiertotalouden toimintaohjelmaa. On luontevaa, että kansallinen ohjelma tukee työtä EU-tasosten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yhteistyön merkitys EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla on tunnistettu pienen maan vaikutusmahdollisuuksien kannalta tärkeäksi. Kannustamme viranomaisia ja päättäjiä olemaan aktiivisia ja aloitteellisia näillä foorumeilla tulevaisuudessakin ja tuomaan käytännöllisiä ratkaisuja EU-päätöksentekoon lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanovaiheessa.

Kemikaalit ympärillämme

Voitte tässä lausua luvusta 2: Kemikaalit ympärillämme

Faktoja kemikaaleista -osan sisältö on kovin vaara-, määrä- ja europainotteinen. Laajempaa lukijakuntaa voisi kiinnostaa lisäksi osio kemikaalien erilaisista

käyttökohteista, valmistettavista lopputuotteista ja kemikaaleista osana ilmastonmuutoksen ja muiden isojen haasteiden ratkaisua, toisin sanoen kemikaalien hyödyistä. Avartavaa olisi myös nostaa esille se tosiasia, että markkinoille ja käyttöön tulee enenevässä määrin tavaraa suoraan

EU:n ulkopuolelta kuluttajien verkkokauppaostoksien kautta ja tällöin tuotteet eivät välttämättä ole EU:n vaatimusten mukaisia.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Voitte tässä lausua luvusta 3: tavoitteet ja toimenpiteet

Teematasolla uuden kemikaaliohjelman painopisteet on onnistuneesti valittu, kun keskiössä ovat terveyden- ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta; turvallisen kiertotalouden ja kestävä kemian tukeminen; tietoon pohjautuvan päätöksenteon edistäminen; kemikaaliriskien hallinnan vahvistaminen lisäämällä yhteistyötä sekä kemikaaliturvallisuuden edistäminen erilaisin viestinnän keinoin.

Kokonaisuus on väistämättä laaja ja monisyinen. Jää osittain epäselväksi, minkälaisilla kansallisilla toimenpiteillä arvioidaan voitavan tuottaa lisäarvoa asioihin, jotka ovat luonteeltaan kansainvälisiä tai vähintään EU-tasolla ratkottavia tai EU-sääntelyn myötä määräytyviä seikkoja.

Kemikaaliohjelmassa on ehdotettu yli sata toimenpidekohtaa, jotka ovat hyvin erityyppisiä ja -tasoisia. Kokonaisuuden hahmottamista, edelleen priorisointia ja vaikuttavuusmittareiden kehittämistä voisi helpottaa, jos toimenpide-ehdotuksia onnistuttaisiin jo lähtökohtaisesti priorisoimaan, ryhmittelemään ja paikoin tarkentamaan. Esimerkiksi mahdollisten tuotepassien käyttöönottoa (kohdassa 3.2: turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia) pitää valmistella ja niiden käyttämisestä päättää EU-tasolla.

Erityisen kannatettavia tavoitteita ovat valvontaviranomaisten yhteistyön tehostaminen, tutkimukseen ja tietoon perustuva päätöksenteko ja kemikaalihallinta sekä kemikaalialiheista viestiminen kohderyhmälle sopivalla tavalla. Suomen osallistumisesta pohjoismaisiin ja EU-tutkimushankkeisiin on olemassa onnistuneita ja vaikuttavuudeltaan hyviä esimerkkejä.

Valvonnan kehittämistä ja tehostamista koskevassa kohdassa olisi hyvä tuoda esiin nimenomaan EU:n ulkopuolisen verkkokaupan aiheuttama haaste turvallisen kiertotalouden edellyttämälle haitallisimpien aineiden eliminoimiselle materiaalikierron.

Kannatamme lämpimästi ehdotusta uudesta kemikaalifoorumista, jossa yritykset, tutkimusyhteisö, viranomaiset ja muut sidosryhmät pääsevät keskustelemaan ajankohtaisista säädöskentän, tutkimuksen, EU-strategian jalkauttamisen ja muista kemikaaleihin liittyvistä aiheista. Myös muita mahdollisia osallistavia yhteistyön ja tiedon jakamisen tapoja on hyvä kehittää.

Terveyden- ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta

Voitte tässä lausua luvusta 3.1: Terveiden ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

-

Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia

Voitte tässä lausua luvusta 3.2: Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

-

Tietoon pohjautuva päätöksenteko

Voitte tässä lausua luvusta 3.3: Tietoon pohjautuva päätöksenteko. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

-

Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi

Voitte tässä lausua luvusta 3.4: Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

-

Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta

Voitte tässä lausua luvusta 3.5: Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Kohdassa 3.5. tavoite- ja toimenpidetaulukossa käytetään kahden alakohdan osalta toimijoina termiä 'työmarkkinajärjestöt', kun muualla luonnoksessa vastaavissa kohdissa keskeiseksi toimijaksi tunnistetaan elinkeinoelämä yleensä. Mielestämme kemikaaliohjelmassa ei ole syytä käyttää työmarkkinajärjestöt-termiä, koska se viittaa työsuhde- ja työsopimusasioihin. Termi on erityisen hämmentävä näissä kohdissa, joissa puhutaan tiedon jakamisesta kestävien liiketoimintamallienmahdollisuuksista yrittäjille sekä kierrätettävien ja uusiokäytettävien tuotevaihtoehtojen tarjoamisesta tiedostaville kuluttajille. Jos tässä kohtaa halutaan korostaa toimialaliittojen roolia, voitaisiin käyttää esimerkiksi ilmaisua 'elinkeinoelämän järjestöt'.

Tietoiskut ja -laatikot

Voitte tässä lausua luvusta 4: tieto-iskuista- ja laatiokoista.

-

Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 5: Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta.

Kemikaaliohjelman toteuttamisen seuranta ja vaikuttavuuden objektiivinen arviointi on erittäin tärkeä osa koko ohjelmaa, rajallisten resurssien optimaalisen kohdentamisen kannalta ja kaikinpuolisen onnistumisen jälkiarvioinnin kannalta välttämätöntäkin. Vaikuttavuuden indikaattoreista ei keskusteltu vielä ohjelman valmistelun aikana sidosryhmätyöpajoissa, mutta toivottavasti mittareiden kehittämiseen ja valintaan on mahdollisuus panostaa kemikaaliohjelman toteuttamisen alettua.

Kuljukkan-Rabb Terhi
Kaupan liitto ry